

Programma Invasieve Exoten

Provincie Noord-Holland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding.....	2
Totstandkoming	4
2. Europese en landelijke kaders	4
2.1 Europese Unie.....	4
2.2 Rijksoverheid.....	5
2.3 Provincies	7
2.4 Andere overheden en organisaties	8
3. Aanpak in Noord-Holland.....	10
3.1. Het doel van het programma: biodiversiteitsbescherming.....	10
3.2 Financiële ondersteuning	11
3.3 Samenwerking en kennisdeling.....	14
3.3.1 Klankbordgroep invasieve exoten	15
3.3.2 Aansluiten bij het Kennisnetwerk Invasieve Exoten (KNIE).....	15
3.3.3 Communicatie	16
3.4 Monitoring en evaluatie	17
3.4.1 Monitoren van waarnemingen	18
3.4.2 Evaluatie maatregelen en programma	18
4. Bijlagen.....	20

1. Inleiding

In het coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend vooruit' staat de ambitie beschreven om natuurgebieden in een goede staat te houden. Hierbij is goed natuurbeheer onmisbaar, wat op allerlei manieren kan plaatsvinden. Het verwijderen van invasieve exoten is bijvoorbeeld een

onderdeel van goed natuurbeheer, wat nodig is vanwege de bedreiging die invasieve exoten kunnen vormen voor onze biodiversiteit. Om deze reden vraagt het coalitieakkoord om samen met natuurbeheerders, agrariërs, infrabeheerders, waterschappen en gemeenten te komen tot een programma voor de bestrijding van invasieve exoten. Het voorliggende 'Programma Invasieve Exoten' is de invulling van het coalitieakkoord. Het programma is tevens een nadere uitwerking van de doelstellingen die in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) zijn opgenomen ten aanzien van invasieve exoten.

Regelmatig krijgen we in Nederland te maken met plant- en diersoorten die hier van nature niet thuishoren. Zij komen door menselijk handelen rechtstreeks of indirect in de Nederlandse natuur terecht. Deze soorten noemen we exoten. Ze komen in de natuur terecht door bijvoorbeeld vanuit het buitenland ongezien mee te liften met goederentransporten, door verspreiding van exotische planten uit tuinen of aquaria, of doordat exotische dieren ontsnappen uit gevangenschap. Een aantal van deze exoten overleeft en plant zich voort. Dit leidt niet altijd tot problemen.

Er is echter een aantal exoten die wél voor problemen zorgt. Dit zijn de invasieve exoten. Deze soorten gedragen zich invasief en kunnen zich goed aanpassen en in de natuur vestigen. Daarbij vermenigvuldigen en verspreiden ze zich snel. Ze kunnen inheemse soorten verdringen of de omgeving voor deze soorten ongeschikt maken. Dit komt voornamelijk doordat de natuurlijke vijanden in het land van oorsprong zijn gebleven en deze invasieve soorten minder natuurlijke vijanden hebben in Europa dan onze eigen soorten. Daarmee vormen deze invasieve exoten dus een gevaar voor onze biodiversiteit.

Het gevaar van de invasieve exoten voor de biodiversiteit is op Europees niveau als een gezamenlijk probleem onderkend. Om de verspreiding van invasieve exoten tegen te gaan is er een Europese verordening tot stand gekomen die de lidstaten verplicht om maatregelen te treffen voor soorten die zijn aangewezen op de zogenoemde Unielijst¹. De betreffende soorten zijn op de Unielijst geplaatst, omdat ze in delen van Europa schade aan de biodiversiteit en/of ecosystemen toebrengen (of dat in de toekomst kunnen doen). Ze kunnen ook nadelige gevolgen hebben voor de menselijke gezondheid, veiligheid of de economie.

Sinds 2018 is het in Nederland de verantwoordelijkheid van provincies om voor de meeste invasieve exoten van de Unielijst verwijderings-, beheer- en herstelmaatregelen op te stellen. De provincie moet hierbij haar juridische verplichtingen uitvoeren, maar heeft ook een bepaalde mate van beleidsvrijheid bij de bestrijding van de invasieve exoten. Zo kunnen provincies ervoor kiezen om bepaalde soorten niet te bestrijden. Ze kunnen deze afweging maken op basis van een kosten-batenanalyse en de inzet van middelen afwegen binnen het totaalpakket aan

---

¹ [Unielijst invasieve exoten | Invasieve exoten | NVWA](#)

Andere schade invasieve exoten

Naast dat invasieve exoten schade kunnen toebrengen aan de biodiversiteit, kunnen zij ook landbouwschade veroorzaken, gebouwen of andere constructies aantasten, ziektes overbrengen, de doorstroming van watergangen belemmeren of de erosiebestendigheid van dijken ondermijnen. Het is aan de lidstaten om, waar nodig, zelf maatregelen te treffen wanneer invasieve exoten zulke belangen beschadigen. Zo bestrijdt de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) exotische muggen in Nederland, zoals de tijgermug, om de verspreiding van tropische ziektes te voorkomen.

natuurmaatregelen, gericht op het bereiken van de internationale natuuropgaven. Daarnaast hebben de provincies beleidsvrijheid in het kiezen waarop ze willen inzetten. Ze kunnen bijvoorbeeld inzetten op het (mede-)financieren van projecten, het stimuleren of faciliteren van samenwerking of het uitvoeren van onderzoek voor informatievoorziening.

Dit programma gaat in op welke keuzes de provincie Noord-Holland maakt voor de bestrijding van invasieve exoten. De focus van het programma ligt vooral op samenwerking, coördinatie en kennisuitwisseling. Hierbij is het Landelijke Masterplan uitroeiing en beheersing Unielijstsoorten² (hierna: Landelijk Masterplan) als uitgangspunt genomen. Hoe we omgaan met inheemse 'plaagsoorten' die overlast of schade veroorzaken, zoals eikenprocessierups, akkerdistel en jacobskruiskruid, is nadrukkelijk geen onderdeel van dit programma.

Totstandkoming

Het programma is uitgewerkt in samenspraak met verschillende organisaties. Er is een eerste versie uitgestuurd naar verschillende partijen om hierop te reageren. Deze reactie kon schriftelijk of in een gesprek. Daarnaast is er op 3 november 2023 een bijeenkomst georganiseerd met betrokken partijen om gezamenlijk te kijken naar het programma en naar de knelpunten die er op dit moment zijn bij de bestrijding van invasieve exoten. Partijen die hebben meegedacht met het programma, zijn: Rijkswaterstaat, ProRail, Gemeente Bloemendaal, Gemeente Haarlem, Gemeente Amsterdam, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, PWN, Waternet, Landschap Noord-Holland en de drie Waterschappen van Noord-Holland.

Het programma bestaat uit twee verschillende onderdelen. Het eerste onderdeel bevat de juridische kaders rondom invasieve exoten. Dit onderdeel wordt uiteengezet in hoofdstuk 2. Het tweede onderdeel van het programma gaat over de uitwerking van de aanpak van invasieve exoten in Noord-Holland. Dit onderdeel wordt beschreven in hoofdstuk 3.

2. Europese en landelijke kaders

2.1 Europese Unie

Invasieve exoten worden door de Europese Unie (EU) beschouwd als een bedreiging voor de biodiversiteit. Zo noemde de Europese Commissie in haar biodiversiteitsstrategie voor 2030 invasieve exoten als een belangrijke oorzaak van het verlies van biodiversiteit³.

Om de verspreiding van invasieve exoten in Europa tegen te gaan is er op 1 januari 2015 een Europese verordening⁴ in werking getreden (hierna: EU-exotenverordening). Deze verordening is in Europa uitgezet voor de preventie, bestrijding en beheersing van invasieve exoten met als doel

---

² Het masterplan is door de interprovinciale Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) in december 2017 aangenomen als gezamenlijk vertrekpunt voor de aanpak van invasieve exoten voor de provincies. Zie bijlage 4.

³ [EU Biodiversity Strategy for 2030. Bringing nature back into our lives, COM\(2020\) 380 final, 20-05-2020](#)

⁴ [Verordening \(EU\) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten \(europa.eu\)](#)

om in Europa de negatieve gevolgen van invasieve exoten voor de natuur, biodiversiteit en aanverwante ecosysteemdiensten te voorkomen en/of verminderen. De EU-exotenverordening verplicht lidstaten om maatregelen te nemen ter preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve exoten. Bij de EU-exotenverordening hoort een Unielijst met invasieve exoten die schadelijk zijn voor de biodiversiteit in Europa. Deze Unielijst is in 2016 in Europa van kracht geworden. De EU-exotenverordening verplicht de lidstaten om stapsgewijs onderstaande maatregelen te treffen voor soorten op de Unielijst.

1. Preventie: voorkomen van introductie;
2. Eliminatie: vroegtijdig signaleren en snel verwijderen;
3. Beheersen: populatiebeheersing en beperken van verspreiding.

De EU-exotenverordening verbiedt vrijwel alle activiteiten die bijdragen aan verspreiding van de invasieve exoten die op de Unielijst staan, zoals kweek, handel en transport. Hoewel de EU-exotenverordening ook andere belangen noemt, zoals menselijke gezondheid, dient de verordening primair het biodiversiteitsbelang.

De Unielijst, die in 2016 in werking is getreden, is een dynamische lijst. Er kunnen nieuwe soorten aan worden toegevoegd en er kunnen ook soorten van af worden gehaald wanneer regulering op Europees niveau geen biodiversiteitsvoordelen meer biedt. Sinds 2016 is de Unielijst al meerdere malen uitgebreid. De Unielijst telt nu 88 soorten⁵. Naar verwachting breidt de Unielijst zich de komende jaren nog verder uit.

De invasieve exoten op de Unielijst zijn onder te verdelen in verschillende categorieën waarvoor verschillende verantwoordelijkheden gelden. In welke categorie een invasieve exoot valt, heeft te maken met het stadium van vestiging en verspreiding van de invasieve exoot. Soorten die nog niet gevestigd waren in een lidstaat bij de inwerkingtreding van de Unielijst (03-08-2016), vallen onder artikel 17 van de EU-exotenverordening. Dit artikel is gericht op het volledig en permanent verwijderen van nieuwe populaties. Soorten die al vóór de inwerkingtreding van de Unielijst gevestigd waren in een lidstaat vallen onder artikel 19 van de EU-exotenverordening. Dit artikel is gericht op het verwijderen en beheersen van bestaande populaties. Wanneer er nieuwe soorten op de Unielijst worden geplaatst, wordt dezelfde manier van categoriseren gebruikt.

Naast de Unielijst geeft de EU-exotenverordening lidstaten de mogelijkheid om een eigen nationale lijst op te stellen in aanvulling op de Unielijst. Zo heeft Nederland ervoor gekozen om per 1 januari 2022 een handelsverbod in te stellen voor een aantal Aziatische duizendknoopsoorten⁶.

2.2 Rijksoverheid

Nederland heeft de EU-exotenverordening opgenomen in de Wet natuurbescherming (Wnb)⁷. In diezelfde tijd werd in Nederland de decentralisatie van het natuurbeleid naar de provincies

---

⁵ [Unielijst invasieve exoten](#)

⁶ [Verbod op de handel in Aziatische duizendknopen \(rvo.nl\)](#)

⁷ [wetten.nl - Regeling - Regeling natuurbescherming - BWBR0038668 \(overheid.nl\)](#)

afgerond. Het sluitstuk was de Wnb die per 1 januari 2017 in werking trad en die de decentralisatie wettelijk verankerde. De Wnb bevat kaders die ervoor zorgen dat de provincies per 22 februari 2018 verantwoordelijk zijn voor de bestrijding van de meeste invasieve exoten op de Unielijst.

Ondanks de decentralisatie naar provincies blijft het voor een aantal taken efficiënter om deze op Rijksniveau uit te voeren. Zo blijft het Rijk verantwoordelijk voor de naleving van de verbodsartikelen uit de EU-exotenverordening. De verbodsartikelen uit de verordening zijn vooral gericht op het voorkomen van de vestiging van invasieve exoten (preventie). Hiervoor worden door het Rijk verschillende instrumenten ingezet, zoals handhaving van de verboden op handel en bezit, het uitvoeren van grenscontroles door de douane, landelijk onderzoek naar effectieve uitroeings- en beheermaatregelen en een surveillancesysteem (alarmering bij eerste waarneming). Daarnaast blijft het Rijk verantwoordelijk voor het opstellen van rapportages aan de Europese Commissie over de (voortgang van de) bestrijding van invasieve exoten in Nederland. Hiervoor krijgt het Rijk wel informatie van de provincies.

Het Rijk blijft verder verantwoordelijk voor de aanpak van soorten van de Unielijst die onder de Visserijwet vallen: de uitheemse rivierkreeften en de Chinese wolhandkrab. Deze keuze is gemaakt vanwege het visserijbelang.

Het Rijk heeft de meeste van haar verantwoordelijkheden belegd bij verschillende uitvoeringsorganisaties. Het Rijk staat zelf nog aan de lat als het gaat om communicatie over het Europese beleid en de doorwerking hiervan. Maar het toezicht op handels- en bezitsverboden uit de Europese verordening is belegd bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Vergunningverlening, toezicht en handhaving ligt verder bij de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO). Het onafhankelijke Bureau Risicobeoordeling & Onderzoek (BuRo) van de NVWA stelt voor het Rijk risicoanalyses op van invasieve exoten ter ondersteuning van het beleidsproces. Verder vindt monitoring en signalering voor een groot deel plaats door verschillende organisaties, zoals de Zoogdierverseniging, Waarneming.nl, FLORON en RAVON. Het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), Waarneming.nl en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) zijn hierbij de belangrijkste surveillancesplatforms. Meer algemene informatie over de EU-exotenverordening wordt weergegeven op de websites van RVO en de NVWA.

Om de Nederlandse implementatie van de EU-exotenverordening voor de provincies te vergemakkelijken, is in 2017 het 'Masterplan uitroeiing en beheersing Unielijstsoorten' opgesteld op verzoek van het Rijk, door de provincies, het ministerie van Economische Zaken, de NVWA, Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren. Dit Masterplan geldt voor de 37 soorten van de eerste Unielijst. Het plan gaat in op de verantwoordelijkheden van het Rijk, provincies, waterschappen en terreinbeheerders en maakt een onderverdeling in soorten die onder artikel 17 of 19 van de EU-exotenverordening vallen. Verder is voor elke Unielijstsoort het ambitieniveau aangegeven, samen met de mogelijke maatregelen. Dit programma maakt ook gebruik van dit Masterplan.

2.3 Provincies

De Gedeputeerde Staten (GS) van de provincies zijn vanaf 2018 verantwoordelijk voor verwijderings-, beheer- en herstelmaatregelen voor de meeste invasieve exoten van de Unielijst en voor het monitoren van ingrepen. Na een melding van een invasieve exoot van de Unielijst bekijkt de provincie in hoeverre er sprake is van populatievorming en in welk gebied de populatie zich precies bevindt. Verder wordt er gekeken onder welk artikel van de EU-exotenverordening de invasieve exoot valt. Binnen de EU-exotenverordening is er onderscheid gemaakt tussen artikel 17- en artikel 19-soorten. Het Landelijk Masterplan heeft een verdere onderverdeling gemaakt in soorten die onder artikel 19 vallen (zie bijlage 1).

De invasieve exoten van de Unielijst die toegewezen zijn aan de provincies zijn onderverdeeld in drie groepen, waarvoor verschillende verantwoordelijkheden gelden:

- Artikel 17-soorten: deze soorten waren nog niet gevestigd in Nederland toen ze op de Unielijst werden gezet, bijvoorbeeld de Amerikaanse voseekhoorn. Op het moment dat er een populatie is ontdekt, moet deze door de provincie volledig verwijderd worden.
- Artikel 19a-soorten: deze exoten waren al in ons land gevestigd op het moment van plaatsing op de Unielijst. Deze exoten zijn echter enkel lokaal gevestigd in Nederland, maar nog niet wijdverspreid, zoals de waterteunisbloem, de rosse stekelstaart en de zijdeplant. Dergelijke soorten kunnen met de nodige inspanningen nog volledig worden verwijderd.
- Artikel 19b-soorten: deze exoten waren in ons land gevestigd op het moment van plaatsing op de Unielijst en zijn inmiddels zo wijdverspreid dat volledige uitroeiing in Nederland niet meer tot de mogelijkheden behoort. Enkele voorbeelden van deze soorten zijn de nijlganzen en de reuzenberenklauwen. Het beheersen van deze soorten is het voornaamste doel van de provincies.

De provincie moet een invasieve exoot onder artikel 17 dus zo snel mogelijk laten verwijderen uit de natuur. Het Landelijk Masterplan heeft hiervoor ook een stappenplan gemaakt. Zie hiervoor bijlage 2.

Voor de reeds gevestigde invasieve exoten onder artikel 19 hebben de provincies een grotere beleidsvrijheid. Het landelijk masterplan streeft ernaar om invasieve exoten die vallen onder artikel 19a zo snel mogelijk te verwijderen na een melding. De provincie Noord-Holland kiest ervoor om dit mee te nemen in haar afwegingskader. Voor de wijdverspreide invasieve exoten onder artikel 19b, die niet meer uit te roeien zijn en beheerst worden, kunnen provincies ervoor kiezen om bepaalde soorten niet te bestrijden. Ze kunnen deze afweging maken op basis van een kosten-batenanalyse en de inzet van middelen afwegen binnen het totaalpakket aan natuurmaatregelen, gericht op het bereiken van de internationale natuuropgaven. Daarnaast hebben de provincies voor de wijdverspreide invasieve exoten beleidsvrijheid in het kiezen waarop ze willen inzetten. Ze kunnen bijvoorbeeld inzetten op het (mede-)financieren van projecten, het stimuleren of faciliteren van samenwerking of het uitvoeren van onderzoek voor informatievoorziening.

De provincie stemt met de andere provincies ambtelijk hun beleid en maatregelen af in het Interprovinciaal Overleg over invasieve exoten (IPO-taakgroep). De IPO-taakgroep bestaat uit een afvaardiging van provincies en voert regelmatig overleg met het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de NVWA.

2.4 Andere overheden en organisaties

De eindverantwoordelijkheid van de provincie betekent niet dat de verplichting tot het uitvoeren van maatregelen alleen bij de provincie ligt. Een dergelijke verantwoordelijkheid is er ook bij andere partijen die met invasieve exoten te maken hebben vanuit hun publieke taak en/of eigendom. Dit is het geval bij de minder- (artikel 19a) en wijdverspreide (artikel 19b) invasieve exoten. Zo worden gemeenten, waterschappen en infrastructuurbeheerders geacht invasieve exoten weg te halen langs publieke paden, watersystemen of andere publieke plekken waar risico's kunnen bestaan. Dit soort activiteiten horen bij het reguliere beheer van zulke organisaties, waardoor de beheerder hier verantwoordelijk voor is.

Het belang en de verantwoordelijkheid om de invasieve exoten te bestrijden is wel verschillend per eigenaar of beheerder van de gebieden. Hieronder staan de verschillen per organisatie uitgeschreven.

1. Waterschappen

De waterschappen halen een beperkt aantal invasieve exoten weg vanwege hun verantwoordelijkheid voor het hydrologisch en ecologisch functioneren van watersystemen. Waterschappen hebben een verantwoordelijkheid voor water aan- en afvoer, waterkwaliteit en waterveiligheid (en veilige wegen). Daarin gaat het ook om het beheer van wateren, dijken, kades en ruimte bij waterzuiveringen. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in de Waterwet en Kaderrichtlijn Water⁸. Tevens zijn de waterschappen verantwoordelijk voor de aanpak van de Beverrat en Muskusrat⁹.

2. (Natuur)terreinbeheerders, zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten

(Natuur)terreinbeheerders halen invasieve exoten weg, omdat ze streven naar een gezonde biodiversiteit en naar het behalen van de Natura 2000-doelen. Daarnaast halen de terreinbeheerders invasieve exoten weg die schade kunnen veroorzaken aan bezoekers. Ze willen namelijk de veiligheid en gezondheid bij wandel- en fietspaden in hun beheergebied waarborgen, mede door de bijzondere zorgplicht die de terreinbeheerders hebben.

3. (Landelijke) infrastructuurbeheerders, zoals Rijkswaterstaat en ProRail

De infrastructuurbeheerders hebben als terreinbeherende organisaties, overwegende vanuit de borging van de veiligheid van infrastructuur, een belang bij de aanpak van schadelijke soorten; waaronder ook Unielijstsoorten. Om deze reden halen zij invasieve exoten weg, zoals de

---

⁸ [Kaderrichtlijn Water](#)

⁹ Dit volgt uit artikel 1, derde lid van de Waterschapswet [wetten.nl - Regeling - Waterschapswet - BWBR0005108 \(overheid.nl\)](http://wetten.nl - Regeling - Waterschapswet - BWBR0005108 (overheid.nl))

Reuzenberenklauwen en de Aziatische duizendknopen. Ook de provincies zijn als wegbeheerder verantwoordelijk voor goed onderhoud van provinciale wegen.

4. Gemeenten

De Nederlandse gemeenten hebben geen formele rol bij de exotenverordening. Als lokale overheid en als terreinbeheerder hebben gemeenten wel te maken met de gevolgen van invasieve exoten in relatie tot bijvoorbeeld volksgezondheid, schade aan (lokale) natuur en overlast voor burgers. Meer biodiversiteit is in toenemende mate voor gemeenten ook van belang. Daarnaast zijn gemeenten wel verplicht om hun infrastructuur en bermen goed te onderhouden en het voorkomen van belemmeringen bij grondverzet door bijvoorbeeld wortelresten van invasieve exoten.

5. Particuliere grondeigenaar

Particulieren kunnen ook te maken hebben met invasieve exoten, zoals het hebben van een huisdier of planten (bijvoorbeeld in tuin of aquarium). Ook daar gelden regels voor. Indien een plantensoort van de Unielijst al in de tuin staat, mag deze blijven staan. Echter, mag deze zich niet verspreiden/vermeerderen. Voor diersoorten die op de Unielijst staan geldt dat men het dier mag houden totdat het sterft, mits aangetoond kan worden dat men het dier al had voordat de soort op de Unielijst werd geplaatst. Ook hier geldt dat de betreffende dieren niet mogen worden verhandeld, vermeerderd of verspreid¹⁰. Particulieren kunnen dus een belangrijke rol spelen door te voorkomen dat invasieve exoten in hun bezit zich in het wild kunnen verspreiden.

In tabel 1 zijn samenvattend de verantwoordelijkheden weergegeven van de verschillende stakeholders.

Tabel 1: Verantwoordelijkheden bij de aanpak van invasieve exoten

Gebied	Organisatie
Natuurgebieden (Natura 2000 en NNN)	Terreinbeheerders (of ander soort eigenaar van betreffende natuurterreinen)
Watergangen/schouwpaden, waterkeringen die onder beheer waterschap vallen en waarvan bepaalde soorten invasieve exoten een bedreiging vormen voor de kerntaken van de waterschappen	Waterschappen
Bermen langs provinciale wegen en de provinciale vaarten inclusief taluds (5 meter)	Provincie
Bermen langs gemeentelijke wegen en oevers langs waterlopen binnen de bebouwde kom	Gemeenten
Bermen langs Rijkswegen en taluds langs Rijkswateren	Rijkswaterstaat

¹⁰ [Mijn plant of dier is een invasieve exoot \(rvo.nl\)](http://Mijn.plant.of.dier.is.een.invasieve.exoot.(rvo.nl))

Spoorwegen en taluds	ProRail
Woningen, tuinen en landgoederen	Particuliere grondeigenaar

3. Aanpak in Noord-Holland

Met dit programma stelt de provincie kaders waarmee ze zorgt voor een integrale aanpak van de bestrijding en het beheer van invasieve exoten ten behoeve van de bescherming van de biodiversiteit in de provincie Noord-Holland. De focus van het programma ligt vooral op samenwerking, coördinatie en kennisuitwisseling. Hierbij vormen de EU-exotenverordening met de bijbehorende Unielijst, de Wet natuurbescherming, het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), het coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend Vooruit'¹¹ en het landelijke Masterplan de overkoepelende uitgangspunten van dit programma.

Het programma is onderverdeeld in drie thema's, namelijk:

1. Het doel van het programma: biodiversiteitsbescherming
2. Samenwerking en kennisdeling
3. Evaluatie en monitoring

Elk thema, gebaseerd op bovenstaande documenten, heeft zijn eigen uitgangspunten en uitwerking. Deze worden hieronder verder uiteengezet.

3.1. Het doel van het programma: biodiversiteitsbescherming

Dit programma is opgesteld ten behoeve van de bescherming van de biodiversiteit in de provincie Noord-Holland. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- Bij een nieuwe vestiging van een invasieve exoot (artikel 17-soort) wordt deze in een zo vroeg mogelijk stadium verwijderd. Ingrijpen in een net gevestigde populatie is namelijk efficiënter en voorkomt (grotere) schade en hogere kosten op de langere termijn. De provincie draagt hiervoor de verantwoordelijkheid vanuit de EU-exotenverordening.
- Naast de Unielijst, wordt er door de provincie Noord-Holland, in samenspraak met de betrokken partijen, een Noord-Hollandse lijst met invasieve exoten opgesteld. Deze invasieve exoten staan niet op de Unielijst, maar worden door terreinbeheerders wel als gevaar voor de biodiversiteit beschouwd, zoals watercrassula.
- Bij het beheersen of lokaal uitroeien van invasieve exoten, die al in Nederland waren op het moment van plaatsing op de Unielijst (artikel 19-soorten) en soorten die staan op de Noord-Hollandse exotenlijst, concentreert de provincie de inzet van middelen

---

¹¹ [Coalitieakkoord - Provincie Noord-Holland](#)

op de gebieden waar invasieve exoten de grootste bedreiging vormen voor de biodiversiteit en waar de provincie Noord-Holland primair de (eind)verantwoordelijkheid voor draagt: de Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en gebieden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

- Buiten Natura 2000-gebieden en het NNN kunnen er ook problemen met invasieve exoten zijn. Hier focust de provincie zich op samenwerking, coördinatie en kennisuitwisseling.
- Ten aanzien van wijdverspreide invasieve exoten streeft de provincie naar het treffen van maatregelen die leiden tot een stabiele eindsituatie waar het verdere beheer onderdeel kan worden van het reguliere natuurbeheer van de terreinbeheerder.
- Andere organisaties (zie tabel 1 in hoofdstuk 2.4) hebben een medeverantwoordelijkheid voor hun publieke taak en/of eigendom. Daar waar beheersing of lokale uitroeiing van wijdverspreide invasieve exoten samenvalt met een publieke taak van een andere overheid ligt het initiatief en de verantwoordelijkheid bij de betreffende organisaties.
- De bestrijding en beheersing van invasieve exoten acht de provincie effectiever als er over eigendomsgrenzen heen wordt gekeken. Dit geldt vooral voor gevestigde en wijdverspreide soorten. De provincie stimuleert en bevordert de samenwerking tussen gemeenten, terreinbeheerders en particuliere grondeigenaren en stemt zelf af met omliggende provincies.
- Bij de bestrijding van invasieve exoten worden waar mogelijk bewezen effectieve en kansrijke maatregelen ingezet.
- Bij de bestrijding en beheersing van invasieve faunasoorten dienen, conform de EU-exotenverordening, de nodige maatregelen te worden genomen om vermijdbare pijn, spanning en lijden bij de dieren te voorkomen. Daarbij moet zo veel mogelijk rekening worden gehouden met de beste praktijken ter zake.
- De provincie wil een bijdrage leveren aan het voorkomen van onopzettelijke introductie en verspreiding van invasieve exoten.

3.2 Financiële ondersteuning

Het bestrijden van invasieve exoten is vaak erg duur. Om deze reden ondersteunt de provincie terreinbeheerders van Natura 2000-gebieden en eigenaren binnen het NNN bij de bestrijding van invasieve exoten, wanneer dit niet past binnen het reguliere beheer van de eigenaar of beheerder. Hieronder staan de verschillende mogelijkheden voor financiële ondersteuning uitgeschreven. Hierin wordt er onderscheid gemaakt in twee categorieën.

Categorie 1: volledige financiering provincie

Artikel 17-soorten

Dit zijn de invasieve exoten die nog niet in Nederland gevestigd waren toen ze op de Unielijst werden gezet. Vaak hebben ze zich nog steeds niet laten zien in Nederland. Zodra er een populatie is ontdekt moet deze volledig verwijderd worden. Voorbeelden van deze soort zijn de treurmaina of de Amerikaanse voseekhoorn.

De uitvoering voor deze categorie ligt bij de provincie. De provincie werkt hierbij samen met ervaren en deskundige partijen die hierbij kunnen helpen. Er wordt verwacht dat publieke organisaties, terreinbeheerders, particulieren en infrastructuurbeheerders medewerking verlenen aan het verwijderen van artikel-17 soorten op haar eigendommen.

De kosten voor het uitvoeren van de verwijdering/beheersing van zulke soorten worden in principe gedekt door de subsidieregelingen die hieronder (financiële instrumenten) worden toegelicht of uit het budget natuurherstelmaatregelen.

Categorie 2: financiële ondersteuning vanuit de provincie mogelijk

Artikel 19a-soorten

Dit zijn de invasieve exoten die zich al in ons land hebben gevestigd op het moment van plaatsing op de Unielijst. Deze exoten zijn echter lokaal gevestigd in Nederland, maar nog niet wijdverspreid. Deze soorten kunnen met de nodige inspanning nog volledig worden verwijderd. Voorbeelden van deze soorten zijn de moeraslantaarn en de zijdeplant.

In principe reageert iedere grondeigenaar/beheerder zelf direct op meldingen vanuit het veld door een aangetroffen soort zo snel mogelijk te verwijderen. Indien de kosten voor dit reguliere beheer te hoog oplopen, kan de provincie een bijdrage leveren voor het verwijderen van de invasieve exoot. De inzet van financiële instrumenten wordt later in deze paragraaf toegelicht.

Artikel 19b-soorten

Deze invasieve exoten hebben zich al in ons land gevestigd op het moment van plaatsing op de Unielijst en zijn inmiddels zo wijdverspreid dat volledige verwijdering in heel Nederland niet meer tot de mogelijkheden behoort. In Noord-Holland stimuleert de provincie beheersmaatregelen op maatwerk die tot doel hebben om de populatie van de invasieve exoot te beheersen of in te perken. Voorbeelden van deze soorten zijn de nijlgans, reuzenberenklauw, reuzenbalsemien, grote waternavel en de waterteunisbloem. Indien een soort zich nieuw vestigt in een geïsoleerd gebied heeft volledig elimineren de voorkeur.

Voor deze Unielijstsoorten blijft de terreineigenaar of -beheerder verantwoordelijk voor de te nemen maatregelen. Als de bestrijding van deze soorten niet past bij het reguliere beheer van de eigenaar of beheerder, kan in goed overleg door de provincie worden besloten of financiële ondersteuning nodig is.

[Noord-Hollandse exotenlijst](#)

Dit zijn invasieve exoten die (nog) niet op de Unielijst staan, maar wel een aanzienlijke bedreiging vormen voor de biodiversiteit. Deze invasieve exoten worden aangepakt met als doel behoud, bescherming en ontwikkeling van de biodiversiteit. Er wordt door de provincie en de organisaties samen bepaald welke soorten op deze lijst worden gezet. Voor de eerste opzet van de Noord-Hollandse exotelijst zie bijlage 3. In bijlage 3 staan tevens de criteria voor de Noord-Hollandse exotelijst beschreven. Enkele voorbeelden van deze categorie zijn: Aziatische duizendknopen, watercrassula en de Amerikaanse vogelkers.

Voor deze niet-Unielijstsoorten blijft de terreineigenaar of -beheerder verantwoordelijk voor de te nemen maatregelen. Als de bestrijding van deze soorten niet past bij het reguliere beheer van de eigenaar of beheerder, kan in goed overleg door de provincie worden besloten of financiële ondersteuning nodig is.

Financiële instrumenten

1. Subsidieregeling in Natura 2000-gebieden en in het NNN voor categorie 1 en 2

De kosten voor het verwijderen en/of beheersen van invasieve exoten kunnen vaak erg oplopen. Daar waar belangrijke natuurdoelen bedreigd worden door deze soorten kan de provincie grondeigenaren/beheerders ondersteunen bij het verwijderen van de invasieve exoten, wanneer de kosten te hoog oplopen. De provincie zal hiervoor een subsidieregeling opstellen.

De subsidieregeling is gericht op kleinere besmettingen in Natura 2000-gebieden of in het NNN, of daarbuiten wanneer de plaats van de invasieve exoot een directe dreiging voor Natura 2000 of het NNN veroorzaakt. De subsidieregeling wordt zo ingericht dat snel handelen mogelijk is in het geval van een besmetting. De subsidieregeling geldt voor invasieve exoten uit categorie 1, 2 en de Noord-Hollandse soorten.

2. Europees LIFE subsidieprogramma

De bestrijding van invasieve exoten past ook in het Europees LIFE subsidieprogramma, dat bijdraagt aan het realiseren van het Europese milieu-, energie- en klimaatbeleid. Het cofinancieringspercentage is meestal 60% binnen dit subsidieprogramma. Het percentage kan oplopen tot 75% als het project zich richt op prioritaire habitats en/of soorten. Elke organisatie in de EU kan een LIFE-subsidie aanvragen, zoals bedrijven, overheidsorganisaties, non-gouvernementele organisaties (NGO's) en kennisinstellingen¹². Het opstellen van een EU-subsidieaanvraag kan ingewikkeld en lastig zijn. De provincie kan organisaties informatie geven en ondersteunen bij het opstellen van een LIFE-subsidieaanvraag. Voor meer informatie kan er een mail worden gestuurd naar servicepunt@noord-holland.nl. In deze mail mag er gevraagd worden naar het Europa Team van de provincie. Zij helpen dan verder.

3. Subsidieregeling voor gebiedsgerichte samenwerking

---

¹² [LIFE: Europese natuur-, milieu- en klimaatprojecten \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/natuur/life)

Een deel van de wijdverspreide invasieve exoten komt buiten de Natura 2000-gebieden en het NNN voor. Daarbij houden deze invasieve exoten zich niet aan perceelsgrenzen en verspreidt de soort zich over het grondgebied van verschillende eigenaren. Een van de redenen dat de bestrijding niet altijd succesvol is, komt doordat het de verschillende eigenaren niet lukt om tot een gezamenlijke aanpak te komen. Ze weten elkaar wel te vinden, maar tot een gezamenlijke uitvoering komen lukt vaak niet. Een voorbeeld hiervan is de Japanse duizendknoop die vanuit de spoordijk op gemeentelijke grondgebied groeit. De provincie wil de benodigde samenwerking bij dit soort situaties stimuleren met behulp van een subsidieregeling. Met de regeling verwacht de provincie partijen te helpen en te stimuleren om de gewenste samenwerking in gang te zetten. Deze samenwerking kan op elk gewenst niveau plaatsvinden (gemeente, stroomgebied, landschapstype en cluster van grondeigenaren/beheerders etc.). De subsidieregeling moet een bijdrage leveren aan het dekken een gebiedsplan om te komen tot samenwerking.

4. **Programma Natuurherstel**

Naast bovenstaande financiële instrumenten wordt er door de provincie geïnvesteerd in de bestrijding van invasieve exoten vanuit het Programma Natuur. Het Programma Natuur richt zich op herstel en versterking van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De maatregelen die genomen worden binnen het Programma Natuur hangen samen met de verschillende drukfactoren die van invloed zijn op deze gebieden. De aanwezigheid van invasieve exoten is hierbij een belangrijke drukfactor die het halen van de instandhoudingsdoelen in de weg staat. Er is ook een relatie met drukfactor stikstof; met name invasieve plantensoorten zoals Amerikaanse vogelkers en watercrassula profiteren van de extra stikstofaanvoer uit de lucht en zijn daardoor nog lastiger te beheersen. Bestrijding van invasieve plantensoorten ten gunste van de (stikstof)gevoelige habitats in de Natura 2000 gebieden is dan ook aangemerkt als een potentiële herstelmaatregel. Deze kosten vallen dus niet onder dit programma maar worden voor de volledigheid genoemd, aangezien het ook gaat over de aanpak van exoten in de provincie. Voor meer informatie, zie: [Natuurversterking & Stikstof - Provincie Noord-Holland](#).

3.3 **Samenwerking en kennisdeling**

Kennisdeling en samenwerking dragen in een belangrijke mate bij aan het vergroten van de effectiviteit van bestrijding van invasieve exoten. Hierbij worden onderstaande uitgangspunten gehanteerd.

- Kennisontwikkeling en kennisverspreiding over de bestrijding en/of beheersing van invasieve exoten is noodzakelijk voor een goede integrale aanpak.
- Er wordt ingezet op kennisontwikkeling met betrekking tot effectieve bestrijding en beheersing van invasieve exoten op provinciaal niveau.
- De provincie neemt een faciliterende rol op zich om kennis binnen haar netwerk te verspreiden.

- Waar mogelijk werkt de provincie samen met andere provincies en kennisinstellingen of op landelijk niveau bij kennisdeling.
- Kennisdeling kan bijdragen bij het voorkomen van introductie en verspreiding van invasieve exoten in de samenleving. Om deze reden wil de provincie zich meer gaan inzetten op kennisdeling bij o.a. gemeenten.

Bovenstaande uitgangspunten komen terug in de instrumenten die hieronder worden beschreven.

3.3.1 Klankbordgroep invasieve exoten

De bestrijding van invasieve exoten is door publieke en private partijen volop in ontwikkeling. Kennisdeling en samenwerking dragen in een belangrijke mate bij aan het vergroten van de effectiviteit van bestrijding van invasieve exoten. Om deze reden wil de provincie een klankbordgroep oprichten voor invasieve exoten met belanghebbende partijen, zoals regionale gebiedsbeheerders, deskundigen, infrabeheerders en gemeenten. De bedoeling is dat de partijen elkaar via de klankbordgroep leren kennen, dat gebiedsbeheerders en beleidsmakers van verschillende organisatie elkaar weten te vinden en dat er samenwerking wordt gezocht in de uitvoering van exotenbestrijding en preventie.

Het uitgangspunt is dat het netwerk twee keer per jaar fysiek bijeenkomt om informatie, ervaringen en onderzoeksresultaten te delen. De klankbordgroep functioneert onder het voorzitterschap van de provincie. Zij zet de bijeenkomsten op. Kosten voor het organiseren van deze klankbordgroep vallen onder normale proceskosten.

Het kan waardevol zijn om onder bovenstaande klankbordgroep subgroepen te hangen die bijvoorbeeld ingericht zijn op gebied of landschapstype. In deze subgroepen kan er dieper op de inhoud ingegaan worden. Bij voorkeur is niet de provincie, maar een andere relevante betrokken partij de trekker van een subgroep. De mogelijkheden worden besproken in de eerste bijeenkomst van de klankbordgroep.

Naast de klankbordgroep op provinciaal niveau, stemmen de provincies onderling met elkaar af in interprovinciaal verband tijdens IPO-overleggen. Deze vinden vier keer per jaar plaats. Tijdens deze overleggen wordt er ook ingezet op kennisuitwisseling tussen de provincies.

Verder streeft de provincie ernaar om binnen de provincie zelf ook een interne groep invasieve exoten op te richten met personen van alle verschillende sectoren die te maken hebben met invasieve exoten, zoals grond, water, en beheer en uitvoering. Dit moet bijdragen aan de integrale aanpak van de exotenbestrijding bij het beheer van eigen areaal.

3.3.2 Aansluiten bij het Kennisnetwerk Invasieve Exoten (KNIE)

De provincie vindt het belangrijk dat er kennis over invasieve exoten wordt verspreid en sluit daarom aan bij het KNIE. Daarnaast kan de provincie samen met de andere leden van het KNIE keuzes maken over de beste invulling van de onderzoeksagenda van het KNIE. De provincie

vraagt hiervoor input aan de klankbordgroep. (KNIE)¹³. Het KNIE begon een aantal jaren terug als een samenwerkingsverband van grotere en kleinere overheidsinstellingen. Daar werd er geconstateerd dat de zoektocht naar onder andere bestrijdingsmethoden inefficiënt gebeurde. Door verschillende organisaties werden dezelfde methoden uitgetoet. Dit is zonde van het geld en de inzet. Samenwerken is hierom van belang. Daarnaast is er een grote behoefte aan een centrale plek waar kennis te vinden is over invasieve exoten, zoals informatie over bestrijdingsmethoden (beproefd en in onderzoek), preventie, juridische vraagstukken, informatie over Europees/landelijk beleid, soortenkennis en actuele ontwikkelingen. Het KNIE zet in op bovenstaande punten. Ze richten zich op grondeigenaren/terreinbeheerders, overheidsinstellingen en voor burgers.

3.3.3 Communicatie

Niet elke organisatie en/of burger is zich even bewust van de schade die invasieve exoten kunnen toebrengen aan de biodiversiteit. Vooral bij kleinere gemeenten en particuliere eigenaren is er nog altijd een achterstand in kennis van en bewustzijn over invasieve exoten. Zo zijn er nog organisaties die de invasieve exoot rimpelroos aanplanten zonder zich bewust te zijn van de gevolgen van rimpelroos voor de biodiversiteit. Daarnaast blijkt dat opdrachtgevers (beheerders, eigenaren), groenaannemers en loonbedrijven vaak nog onvoldoende aansturen op het tegengaan van de verspreiding van invasieve exoten, terwijl deze bedrijven vaak te maken hebben met verspreidingsrisico's van invasieve exoten bij bijvoorbeeld maaiwerkzaamheden. Het aanpakken en beheersen van invasieve exoten werkt echter alleen als er bewustzijn is in alle lagen van organisaties, grondeigenaren en beheerders.

Veel communicatie over invasieve exoten vindt al op landelijk niveau plaats. Zo verspreidt de NVWA al kennis over risico's¹⁴ aan particulieren, terreinbeheerders en bedrijfsleven en heeft zij een lesprogramma over invasieve exoten ontwikkeld voor studenten van MBO-groen en middelbare scholieren.

Aanvullend op de landelijke activiteiten werkt de provincie onderstaande activiteiten verder uit.

1. Communicatiecampagne voor de Waddeneilanden

De provincie Noord-Holland zet zich samen met de provincies Friesland en Groningen in voor een communicatiecampagne voor de Waddeneilanden. Dit zijn eilanden met een geïsoleerde ligging, in combinatie met hoge natuurwaarden (Natura 2000-gebieden). Texel heeft bijvoorbeeld veel last van de invasieve exoot watercrassula. Bewustwording en verspreiding van kennis kunnen onnodige verspreiding beperken. De campagne moet de bewustwording van het effect van ons handelen op de verspreiding van invasieve exoten onder de aandacht brengen en handvatten bieden hoe het best gehandeld kan worden om introductie of verspreiding van invasieve exoten op de kwetsbare Waddeneilanden te voorkomen.

---

¹³ [Invasieve exoten - Invasieve exoten \(invasieve-exoten.info\)](http://invasieve-exoten.info)

¹⁴ [Risicobeoordelingen soorten | Invasieve exoten | NVWA](#)

Wanneer de campagne op de Waddeneilanden positieve resultaten oplevert, kan er ook gekeken worden of deze uitgebreid kan worden naar het vaste land.

2. Gemeenten informeren

Gemeenten zijn voor burgers vaak het eerste aanspreekpunt voor vragen. Zo ook voor vragen over de bestrijding van invasieve exoten. Op dit moment wordt er opgemerkt dat er bij gemeenten niet genoeg kennis is over de problematiek en bestrijding van invasieve exoten. Om deze reden wil de provincie gemeenten hierover beter informeren. Dit kan middels kennisbijeenkomsten, of door de inzet van het netwerk van de provincie: Groen Kapitaal¹⁵. Het doel is om het onderwerp bij de gemeenten op de agenda te zetten en zo nodig samen afspraken te maken.

3. Verkoop van exoten

Invasieve exoten van de Unielijst mogen niet worden verkocht in de EU. Voor invasieve exoten die niet op de Unielijst staan, maar wel schadelijk zijn voor de natuur is verkoop (nog) niet verboden, zoals de verkoop van cranberry of watercrassula. Het is de rol van het Rijk om te zorgen dat schadelijke soorten het land niet binnenkomen. Om deze reden bespreekt de provincie dit in IPO-verband met het Rijk.

4. Handelingskader voor aannemers/uitvoerders bij de verwerking van invasieve exoten

Steeds vaker komen partijen als terreinbeheerders, aannemers en loonwerkers invasieve exoten tegen tijdens hun werk. Werkzaamheden voor ruimtelijke ontwikkeling, regulier beheer of onderhoud kunnen (onbedoeld) leiden tot de verspreiding van invasieve exoten. Het is daarom van groot belang tijdig rekening te houden met de aanwezige invasieve exoten. Om de risico's op verspreiding te verlagen, praktisch om te gaan met uitdagingen en zorg te dragen voor het nakomen van de wetgeving heeft Stichting Bargerveen een handelingskader opgesteld met de beste werkwijzen¹⁶.

De provincie verspreidt het handelingskader in het netwerk van opdrachtgevers van grondwerkzaamheden en maaiwerkzaamheden. Bij opdrachtgevers moet gedacht worden aan de provincie, gemeenten, infrabeheerders, waterschappen en aan de terreinbeherende organisaties.

3.4 Monitoring en evaluatie

Het monitoren van waarnemingen van invasieve exoten zorgt ervoor dat er snel ingegrepen kan worden wanneer nieuwe vestigingen worden gezien. Zo kan verdere verspreiding efficiënter worden voorkomen. Om deze reden is een goed monitoringssysteem, waarin alle betrokken partijen meewerken van belang. Daarnaast is het belangrijk om te weten hoe effectief

---

¹⁵ [Platform Groen Kapitaal](#)

¹⁶ [Nature Today | Hoe om te gaan met invasieve exoten?](#)

bestrijdings- en beheermaatregelen voor invasieve exoten zijn geweest. Voor het monitoren van invasieve exoten en het evalueren van maatregelen is het volgende uitgangspunt opgenomen.

- Voor de algemene monitoring van exoten wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande monitoringsprogramma's.
- Bij subsidieverstrekking legt de provincie monitorings- en evaluatieverplichtingen op om inzicht te krijgen in de effectiviteit van maatregelen.
- Tweejaarlijkse voortgangsevaluatie van het Programma Invasieve Exoten.

3.4.1 Monitoren van waarnemingen

Nederland heeft veel vrijwilligers en organisaties die vanuit passie en betrokkenheid informatie over soorten verzamelen, zoals de organisaties FLORON, RAVON en SOVON. Aan particulieren en organisaties wordt gevraagd de waarnemingen van invasieve exoten te melden op waarneming.nl. Uiteindelijk komen al deze meldingen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) terecht en hier worden ze geverifieerd. Via de NVA worden provincies gewaarschuwd als er een nieuwe soort is waargenomen of als er een nieuwe vindplaats bekend is van een soort die nog beperkt verspreid is. Provincies kunnen dan actie ondernemen. Verder houdt de provincie contact met de terreinbeherende organisaties over verspreidingen van invasieve exoten in de natuurgebieden. Het gebruik van de platforms zoals waarneming.nl kan nog verder geoptimaliseerd worden in samenwerking met de provincies. De klankbordgroep zal hierbij om input gevraagd worden.

3.4.2 Evaluatie maatregelen en programma

Wanneer er maatregelen zijn getroffen voor de bestrijding en/of beheer van invasieve exoten, wil de provincie graag weten hoe effectief deze zijn geweest. Om deze reden worden voor de subsidieregelingen voorwaarden opgenomen dat de subsidieverkrijger de uitgevoerde maatregelen evalueert en de evaluatie rapporteert aan de provincie. Hierdoor wordt er nagegaan of de bestrijding en/of het beheer effectief geweest is. Het Rijk ontvangt deze informatie ook. Er is met het Rijk overeengekomen dat er jaarlijks gerapporteerd wordt over de maatregelen die zijn getroffen voor de bestrijding van invasieve exoten, de kosten hiervan en het effect van de betreffende maatregelen. Deze gegevens zijn nodig voor de rapportage naar Brussel over de uitvoering van de EU-verordening. Naast het evalueren van de uitgevoerde maatregelen, wil de provincie jaarlijks met de klankbordgroep het Programma Invasieve Exoten evalueren.

4. Bijlagen

Bijlage 1: Financiële Paragraaf

Dit programma gaat in op welke keuzes de provincie Noord-Holland maakt voor de bestrijding van invasieve exoten. In deze financiële paragraaf worden de budgettaire effecten van deze keuzes kaart gebracht.

Het gaat hierbij specifiek om 3.2: de uitvoeringsregeling subsidie invasieve exotische planten, in hoofdstuk 3.3 worden het aansluiten bij het Kennisnetwerk Invasieve Exoten genoemd en de (eenmalige) communicatiecampagne voor de Waddeneilanden.

Tabel 1: Financiële Paragraaf	2024	2025	2026	2027	2028
UVR-subsidie invasieve exotische planten		250.000	250.000	250.000	250.000
Kennisnetwerk Invasieve Exoten	10.000	10.000			
Communicatiecampagne Waddeneilanden	5.000				
Totaal	15.000	260.000	250.000	250.000	250.000

Bijlage 2: Unielijstsoorten EU-Exotenverordening

Lichtblauw

Zwart

*

**

-

Soorten die voorkomen/zijn waargenomen in Noord-Holland zijn lichtblauw weergegeven

Soorten waarvan nog geen waarnemingen bekend zijn in Noord-Holland zijn zwart weergegeven

Waterschappen dragen o.b.v. de Waterwet zorg voor de bestrijding van deze soort.

Verantwoordelijkheid Rijk

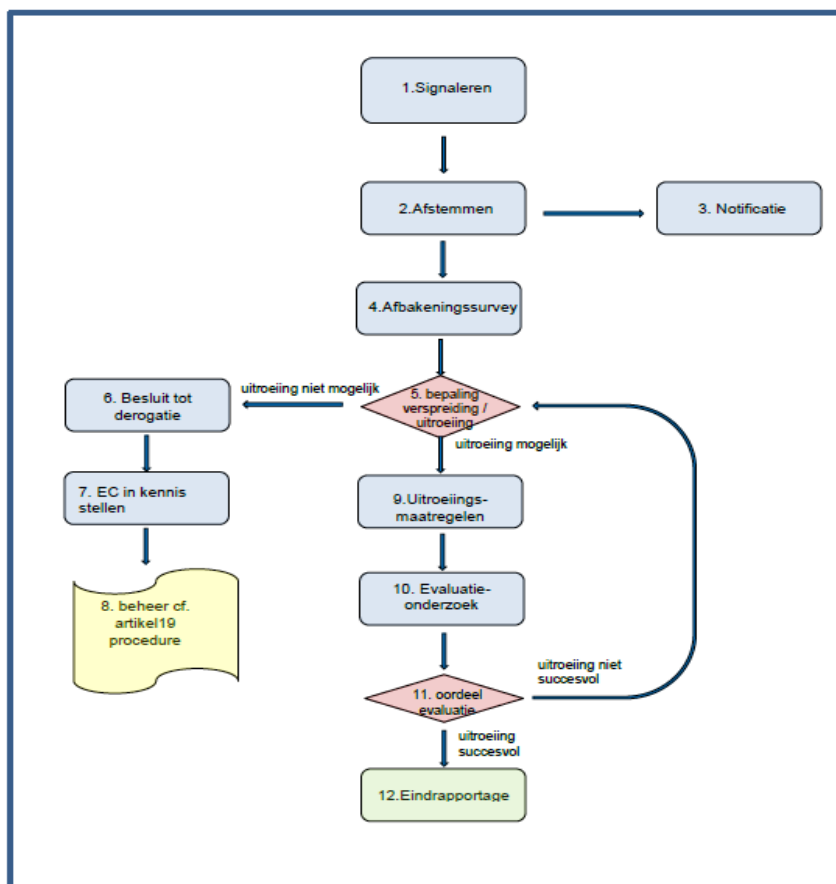
Status nog niet bepaald

NEDERLANDSE NAAM	WETENSCHAPPELIJKE NAAM	Artikel 17 soort	Artikel 19a soort	Artikel 19b soort
Zoogdieren				
Amerikaanse voseekhoorn	Sciurus niger	X		
Beverrat*	Myocastor coypus		X	
Grijze eekhoorn	Sciurus carolinensis	X		
Muskusrat*	Ondatra zibethicus			X
Pallas eekhoorn	Callosciurus erythraeus		X	
Rode neusbeer	Nasua nasua	X		
Siberische grondeekhoorn	Tamias sibiricus			X
Wasbeer	Procyon lotor	X		
Wasbeerhond	Nyctereutes procyonoides		X	
Vogels				
Nijlgans	Alopochen aegyptiacus			X
Rosse stekelstaart	Oxyura jamaicensis		X	
Amoergrondel	Percottus glenii	X		
Blauwband	Pseudorasbora parva			X
Zonnebaars	Lepomis gibbosus		X	
Invertebraten				
Aziatische hoornaar	Vespa velutina		X	
Dwergvuurmier	Wasmannia autropunctata	-	-	-
Limnoperna fortunei (geen Nederlandse naam)	Limnoperna fortunei	-	-	-
Solenopsis richteri (geen Nederlandse naam)	Solenopsis richteri	-	-	-
Tropische vuurmier	Solenopsis geminata	-	-	-
Rode vuurmier	Solenopsis invicta	-	-	-
Nieuw-Zeelandse landplatworm	Arthurdendylus triangulatus	-	-	-
Zoetwatervertebraten				
Californische rivierkreeft**	Pacifastacus leniusculus	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Chinese Wolhandskrab**	<i>Eriocheir sinensis</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft**	<i>Orconectus virilis</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft**	<i>Orconectes limosus</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Marmerkreeft**	<i>Procambarus fallax f. virginalis</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Roestbruine Amerikaanse rivierkreeft**	<i>Orconectes rusticus</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Rode Amerikaanse rivierkreeft**	<i>Procambarus clarkii</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reptielen/ amfibieën				
Amerikaanse stierkikker	<i>Lithobates catesbeianus</i> , synoniem <i>Rana catesbeiana</i>	X		
Afrikaanse klauwkikker	<i>Xenopus laevis</i>	-	-	-
Geelbuikschildpad	<i>Trachemys scripta</i>			X
Geelwangschildpad	<i>Trachemys scripta troostii</i>			X
Gewone koningsslang	<i>Lampropeltis getula</i>	-	-	-
Roodwangschildpad	<i>Trachemys scripta elegans</i>			X
Terrestrische planten				
Amerikaans bezemgras	<i>Andropogon virginicus</i>	-	-	-
Afghaanse duizendknoop	<i>Persicaria wallichii</i> , synoniem: <i>Koenigia polystachya</i>	-	-	-
Boomwurger	<i>Celastrus orbiculatus</i>	-	-	-
Ballonrank	<i>Cardiospermum grandiflorum</i>	-	-	-
Chinese struikklaver	<i>Lespedeza cuneata</i>	-	-	-
Fraai lampenpoetsgras	<i>Pennisetum setaceum</i>	-	-	-
Gestekelde duizendknoop	<i>Persicaria perfoliata</i>	-	-	-
Gewone gunnera	<i>Gunnera tinctoria</i>	-	-	-
Hemelboom	<i>Ailanthus altissima</i>	-	-	-
Hakea	<i>Hakea sericea</i>	-	-	-
Hoog pampagras	<i>Cortaderia jubata</i>	-	-	-
Japans steltgras	<i>Microstegium vimineum</i>	-	-	-
Japane klimvaren	<i>Lygodium japonicum</i>	-	-	-
Kudzu	<i>Pueraria montana var. lobata</i>	X		
Mesquite	<i>Prosopis juliflora</i>	-	-	-
Oosterse hop	<i>Humulus scandens</i>	-	-	-
Perzische berenklauw	<i>Heracleum persicum</i>	X		
Reuzenbalsemien	<i>Impatiens glandulifera</i>			X
Reuzenberenklauw	<i>Heracleum mantegazzianum</i>			X
Roze rimpelgras	<i>Ehrharta calycina</i>	-	-	-
Schijnambrosia	<i>Parthenium hysterophorus</i>	-	-	-
Sosnowky's berenklauw	<i>Heracleum sosnowskyi</i>	X		

Struikaster	Baccharis halimifolia	X		
Talgboom	Triadica sebifera	-	-	-
Wilgacacia	Acacia saligna	-	-	-
Zijdeplant	Asclepias syriaca	-	-	-
Water- en oeverplanten				
Alligatorkruid	Alternanthera philoxeroides	-	-	-
Grote vlotvaren	Salvinia molesta	-	-	-
Grote waternavel	Hydrocotyle ranunculoides			X
Watersla	Pistia stratiotes	-	-	-
Kleine waterteunisboem	Ludwigia peploides		X	
Moeraslantaarn	Lysichiton americanus		X	
Ongelijkbladig vederkruid	Myriophyllum heterophyllum			X
Parelvederkruid	Myriophyllum aquaticum			X
Smalle theeplant	Elodea nuttallii	-	-	-
Smalle waterpest	Elodea nuttallii			X
Verspreidbladige waterpest	Lagarosiphon major			X
Waterhyacint	Eichhornia crassipes		X	
Waterteunisbloem	Ludwigia grandiflora			X
Rugulopteryx okamurae (geen Nederlandse naam)	Rugulopteryx okamurae	-	-	-
Waterwaaier	Cabomba caroliniana			X

Bijlage 3. Stroomschema protocol beheersplan artikel 17-soorten

Toelichting op de procedurestappen:

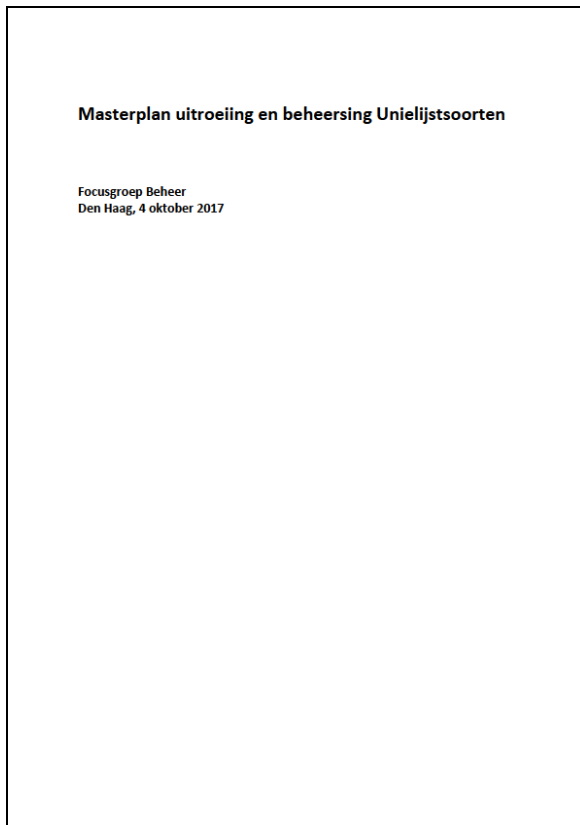
Stap	Regisseur
1. Signalering via het netwerk	NVWA
2. Afstemming Rijk / provincies	Rijk
3. Notificatie	Rijk
4. Afbakeningssurvey	Provincies
5. Bepaling verspreiding / uitroeiingsmogelijkheid	Provincies / EZ
6. Onderbouwing derogatie (artikel 18)	NVWA
7. Aanvraag derogatie	EZ
8. <i>(verder volgens beheersplan procedure conform artikel 19)</i>	
9. Uitroeiingsmaatregelen	Provincies
10. Evaluatieonderzoek	Provincies
11. Oordeel evaluatie	Provincies
12. Eindrapportage	EZ

Bijlage 4: Noord-Hollandse exotenlijst

De Noord-Hollandse exotenlijst is gebaseerd op invasieve exoten die niet op de Unielijst staan, maar die wel ecologisch een risico vormen voor de Noord-Hollandse natuur. Deze soorten zijn ook lastig te verwijderen. Voor het opstellen van deze eerste lijst is er gekeken naar invasieve exoten die de provincie Noord-Holland in het verleden al heeft getoetst in het Programma Natuurherstel. De lijst kan in de toekomst verder uitgebreid worden in samenspraak met de provincie. Hiervoor is een onderbouwing nodig dat de soort een ecologisch risico vormt en dat het lastig is om deze soort te verwijderen. De soort wordt vervolgens in de klankbordgroep besproken. Indien er dan blijkt dat de soort inderdaad een dusdanig groot risico vormt, kan de soort op de Noord-Hollandse lijst gezet worden. Hieronder de soorten die de eerste Noord-Hollandse exotenlijst vormen:

- Appelbes
- Cranberry
- Mahonie
- Aziatische Duizendknopen
- Amerikaanse vogelkers
- Watercrassula
- Rimpelroos
- Gele bieslelie
- Cotoneaster

Bijlage 5: Landelijk Masterplan uitroeiing en beheersing Unielijstsoorten

Dubbelklikken om het Masterplan te openen